

No: 1635 – Menş e Adı

ÇAKIL KESTANESİ

Tescil Ettiren
BANDIRMA TİCARET ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 18.10.2023 tarihinden itibaren korunmak üzere 02.09.2024 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1635
Tescil Tarihi	: 02.09.2024
Başvuru No	: C2023/000255
Başvuru Tarihi	: 18.10.2023
Coğrafi İşaretin Adı	: Çakıl Kestanesi
Ürün / Ürün Grubu	: Kestane / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Bandırma Ticaret Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Paşabayır Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad. No:29 Bandırma BALIKESİR
Coğrafi Sınır	: Balıkesir ili Bandırma ilçesi
Kullanım Biçimi	: Çakıl Kestanesi ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Çakıl Kestanesi ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Çakıl Kestanesi; coğrafi sınırdaki sık ormanlık alanda doğal ortamında yetişen ve Anadolu kestanesi (*Castanea sativa* mill.) türüne ait Osmanoğlu aşılama çeşidi kestaneden elde edilir. Çakıl Kestanesinin meyveleri orta irilikte, geniş yapılı ve oval şekillidir. Dış kabuğu orta kalınlıkta, kahverengi renkte ve parlak bir görünüme sahiptir. Meyve eti krem renkli, parlak ve yumuşaktır. İndirgen şeker oranının, toplam şeker göre daha az oranda olması nedeniyle taze ve çerezlik tüketime uygundur.

Çakıl Kestanesi ismini ilk yetiştirildiği yer olan Çakıl mahallesinden alır. Çakıl Kestanesi ağaçları, bölgede doğal yayılma alanı gösterir. Çakıl mahallesinde kestane yetiştiriciliği yapılan alanlarda 100 yaşına sahip yaşlı ağaçlar varlık göstermiş ve bunların bir kısmı miladını tamamlamıştır. Bununla birlikte günümüzde 60-80 yaş ortalamasına sahip meşcereler mevcuttur.

Çakıl Kestanesi; 250-550 metre rakım aralığında doğal olarak yetişir. Coğrafi sınır, Akdeniz ve Karadeniz iklim kuşağı özelliklerini gösterir. İklim kuşağı sebebiyle yıllık yağış miktarı 600 mm'den fazla olmakta, kuraklığın olmaması veya kısa periyotlu (üç aydan fazla olmaması) olması sayesinde coğrafi konum Çakıl Kestanesi yetiştiriciliği açısından uygundur.

Çakıl Kestanesi, genellikle güney yamaçlarda ve az rüzgâr tutan çok nemli vadi içlerinde yetişir. Coğrafi sınırın Marmara denizine yakın olması kestanelere nemli ortamı sağlar. Diğer kestane yetişen bölgelerde özellikle kuzey yamaçlarda kestane verimi fazla iken bu bölgede Çakıl Kestanesinin güney yamaçlarda yetişmesi ve rüzgârı az tutması meyvelerin kuzey yamaçlarda yetişenlere kıyasla en az %10 daha fazla verim alınmasını sağlar.

Marmara denizinden gelen nem ve rüzgârlar ürünün şeker bileşiminde yer alan sakarozun ve uçucu bileşiminde de 2H-Benzosiklohepten-2-one,3,4,4a,5,6,7,8,9-octahidro-4a-metil-,(S)- bileşenin fazla oranda oluşmasını sağlar. Coğrafi sınırın bu özellikleri Çakıl Kestanesinin, aşağıda belirtilen özellikleri kazanmasını sağlar.

Tablo 1. Çakıl Kestanesinin Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri

Özellik	Değer
Meyve eni (mm)	35-49
Meyve boyu (mm)	24-34
Meyve yüksekliği (mm)	15-35
Meyve ağırlığı (g)	15-30
Hilum eni (mm)	25-42
Hilum boyu (mm)	14-21
Stil uzunluğu (mm)	2,5-5,0
Hilum boyutunun meyveye oranı	0,3-0,8
Meyve boyut indeksi	25-40
Yuvarlaklık indeksi	1-2
Kuru madde (%)	40-55
Dış kabuk rengi	Parlak kahverengi

İç zararın soyulabilirliği	Zor
SakaroZ (en az)	35 g/L
2H-Benzosiklohepten-2-one, 3,4,4a,5,6,7,8,9-octahidro-4a-metil-,(S)- (en az)	%30

Üretim Metodu:

Çakıl Kestanesi; *Castanea sativa* Mill. türü kestane ağaçlarından aşılanarak kestanelik adı verilen kestane bahçelerinden elde edilir. Kestaneliklerin kurulması için dikkat edilmesi gereken özellikler aşağıdaki gibidir.

Aşı uygulaması:

Aşılama işlemi nisan ayında gözler uyanmadan yapılır. Mart sonu nisan başı alınan kalemler bir peçeteye sarılır, buzdolabında saklanır. Nisan ayının 10'u ile 20'si arasında aşı yapılır. Aşı kalemleri bir sene önceki sürgününden alınır, ikinci sene sürgününden alınmaz. Tabanın genişliğine göre 2-3 göz bırakılması uygundur. Kalem, tam dipten değil, biraz üst kısımdan alınır. Alınan kalemin uç kısmı inceltilir.

Testere ile kesilen kestane ağacı gövdesinin üst kısmı bıçakla düzeltilir. Eğer gövdede ölmüş tomurcuklar varsa temizlenir. Kesilen ağacın kalınlığına göre 3-6 tane aşı kalemi uygulanır. Ağaç kabuğu, karşılıklı 2 yerden kesilip hafifçe kabartılır. Aşı kalemleri sivri uçlarından kabuğa yerleştirilir, etrafı bantla sarılır. Açıklık kalırsa macunla kapatılabilir. En erken 5 yılda kestane üretimi gerçekleşir.

İklim ve toprak istekleri:

Kestane bahçesi kurulacak yerin toprağı gevşek, havalandırılabilir ve derin olmalıdır. Ayrıca potasyumca zengin ve kireç oranı düşük olmalıdır. Kestane dikilmeden önce derin sürüm yapılır, 50x50 cm büyüklüğünde çukur açılır. Kestaneler en az 7 m aralık bırakılarak dikilir.

Sulama:

Çakıl Kestanesi ağacı, yağışlı ve nemli ortama ihtiyaç duyar. Özellikle sonbahar mevsimi çok kurak geçerse, meyvenin dikenli kabuğunun çatlaması durur. Bu nedenle, kurak ve sıcak geçen yıllarda ürünün nitelik ve verimini artırmak için haziran ve eylül ayları arasında ağaçların sulanması gerekir. Sulama meyvelerin kalitesini artırır. Bu nedenle sulamanın yapılması tavsiye edilir.

Gübreleme:

Kestaneliklerde mart ayı ortasında nitratlı gübreler kullanılır. Ağacın yaşına göre nitrat gübresi kullanılır. Ağacın her yaşı için 100 gram nitrat gübresi kullanılır. Nitrat gübresinin kullanımı; sürgünlerin uzamasını ve kaliteli meyve oluşumunda önemli bir kriterdir.

Budama:

Çakıl Kestanesi ağaçlarına, tacı yayvan şekil alacak biçim budaması yapılır. Dikimden sonra her yıl obur dallar ve fazla sürgünler budanır. Ağaçlar verim vermeye başladığında ürün budaması yapılmaya başlanır. Ürün budaması, kırılmış, kurumuş ya da hastalanmış dallar ile gölge ve sıkışıklık yaratan sürgünlerin kesilip çıkarılması şeklinde olur.

Hasat:

Çakıl Kestanesinin hasadı; eylül-ekim aylarında, dikenli yumağın hafifçe açılarak içerideki doğal rengini almış meyvenin görülmesinden itibaren akma olarak isimlendirilen meyvelerin kendiliğinden dökülmesiyle gerçekleştirilir. Kendiliğinden yere düşen meyveler gıda ile temasa uygun çuvallar veya kasalara toplanır.

Depolama:

Çakıl Kestanesi genellikle hızlı bir şekilde satılarak tüketilir veya kestane şekeri üretiminde kullanılır. Depolama gerektiğinde soğuk hava depoları kullanılır. Kestaneler, sıcaklığı 0-2 °C ve nem oranı %80-90 olan depolarda plastik torbalar içinde 3-4 ay süreyle saklanabilir.

Denetleme:

Denetimler; Bandırma Ticaret Odası koordinatörlüğünde; Bandırma Orman İşletme Müdürlüğü, Bandırma Ticaret Borsası, Bandırma Ziraat Odasından birer kişinin katılımı ile oluşturulacak en az 3 kişilik denetim mercii tarafından yapılır. Denetimler yılda bir defa düzenli, şikâyet halinde ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetim mercii, her yıl hasat döneminde (eylül-ekim ayları arasında) bir defa, şikâyet halinde veya gerekli görülen durumlarda ise her zaman toplanır.

Denetim mercii her rutin denetleme dönemi öncesi bir araya gelip denetlenecek üretici ve adreslerine göre bir denetleme planı oluşturur. Denetim mercii'nin toplanacağı tarihten en az bir hafta önce Bandırma Ticaret Odası denetim mercii'nde bulunan kuruluşlara resmi yazı ile toplantı tarihini bildirir. Denetime esas kriterlere aşağıda yer verilmektedir.

- Kestaneliklerin uygunluğu.
- Kestaneliklerde Çakıl Kestanesi yetiştirilmesine ilişkin üretim metoduna uygunluk.
- Hasat ve depolama koşullarının uygunluğu.
- Meyve eni, meyve boyu, meyve yüksekliği, meyve ağırlığı, hilum eni, hilum boyu, stil uzunluğu, hilum boyutunun meyveye oranı, meyve boyut indeksi, yuvarlaklık indeksi gibi fiziksel özelliklerin uygunluğu.
- Gerekli görülen durumlarda yapılacak analizlerle şeker bileşimi ve uçucu aroma bileşim analizlerinin yapılması.
- Çakıl Kestanesi ibaresinin ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluk.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.